

Zápečnický přístup k výběru českých rektorů
Ad LN 9. 9.: Kdo vede vysoké školy

Ve velmi kvalitním článku může být pro méně znalé čtenáře poněkud zavádějící závěrečné konstatování, že si české univerzity našly rektora na „své“ škole podobně jako 140 ze 400 světových univerzit z analýzy THE. Vyznívá totiž tak, že výběr rektorů je až na to, že naše univerzity nepatří mezi nejlepší čtyřstovku, v nějakém smyslu srovnatelný s prací nejlepších světových škol.

Zásadní problém přitom leží ve skutečnosti, že i těch 35 procent špičkových světových univerzit s rektorem ze „své“ školy zpravidla provádí externí výběr rektora a výsledný poměr pouze reflektuje pochopitelnou výhodu, kterou mají kandidáti s dobrou vnitřní znalostí těchto škol. U českých univerzit, včetně pěti, která nedávno založila Asociaci výzkumných univerzit ČR, jde o věc systému výběru, který vůbec s možností mít rektora, který přišel „odjinud“, nepočítá.

Nejde zde jen o to, že není volba rektora inzerována jinak než v češtině a neobjeví se v zahraničních periodikách, ale i o to, že např. typicky uvažovaný časový předstih vyhlášení volby tři měsíce před uplynutím funkčního období stávajících rektorů ukazuje, že se seriózním uchazečem „zevně“ české univerzity nepočítají. (Výběr s vážným zahrnutím vnějších uchazečů může těžko začínat později než s ročním předstihem nebo se obejít bez externího předvýběru s přípravou podkladů a doporučení pro finální rozhodnutí akademického senátu.)

Poněkud zápečnický přístup českých univerzit k výběru rektorů přitom není diktován zákonem, ale je plně v rukou univerzit samých, v dikci jejich volebních předpisů a v celkovém nastavení kolektivní nálady a aspirací, které české univerzity mají (nebo spíše nemají).

Jak uvádí Martin Rychlík, z českých univerzit se žádná do vzorku 400 špičkových světových univerzit posuzovaných v analýze časopisu Times Higher Education nedostala. Není se čemu divit: už „drobnost“ způsobu, kterým si české univerzity vybírají své rektory, ukazuje, že se samy cítí být institucemi spíše provinčními. Jsou spokojeny, že hrají někde na úrovni druhé ligy. Rády se srovnávají s extraligou, pokud jde o lobbování o větší finanční prostředky. Na postup ani do první ligy se ale žádná z nich skutečně nechystá – a způsob výběru vedení našich škol je toho dokladem.

Jiří **Zlatuška**, emeritní rektor Masarykovy univerzity

Názory v této rubrice nemusejí vyjadřovat stanovisko redakce